

Fornal

Preu: 20 Cts.

Bruc, 71 - Tel. 17253

Any 1

Barcelona, 23 de gener de 1932

Núm. 2

L'Assemblea de la Generalitat

Les dues sessions celebrades el dia 16 han condensat la seva significació i eficàcia política en la proposta presentada pels diputats senyors Galés i Pujol i Font, que obtingué la firma de tots els representants de forces polítiques de l'Assemblea. Fou aprovada a peu dret, unànimament, per aclamació.

Això vol dir, que per defensar l'Estatut, programa mínim d'alliberació catalana, tots els catalans s'aixequen en massa compacta. Car l'Assemblea és la representació integral i autèntica de tot Catalunya, l'organisme propi de la unitat catalana.

La raó de vida de la Diputació provisional, de la Generalitat, és l'infantament de l'Estatut. Quan la seva viabilitat estigui assegurada, aquesta Assemblea morirà per a deixar pas al Parlament que estructuri la Constitució interior de Catalunya.

Però mentre aquest instant desitjat per tots els diputats no arribi, l'Assemblea s'arreglera i forma el quadro sota l'ègida gloriosa d'En Macià, la provident encarnació de la voluntat popular.

Mentre el reconeixement solemne del dret de Catalunya a viure dignament la seva vida, com un poble lliure, no arribi, els diputats de tot Catalunya, sense excepció, manifesten la seva més ferma decisió de vetllar per la sort de l'Estatut, carta de la llibertat catalana.

Manifesten que no tenen vacil·lacions ni dubtes en el compliment del seu deure, contret amb el poble que s'ha mobilitzat revolucionàriament per la República i per Catalunya.

Davant d'aquesta missió històrica no han escoltat

veus de partidisme. Tots els personalismes i els interessos mesquins o secundaris s'han ofegat amb un alt sentit de responsabilitat col·lectiva.

S'han sabut reivindicar l'Assemblea com instrument cabdal de la unitat de Catalunya en la pugna per la seva alliberació.

Refermada l'adhesió al President i al seu Consell, felicitats i encoratjats de Parlamentaris de la República, els diputats de la Generalitat de Catalunya mostren ésser els fills d'una raca dretanera i forta. *que uneix el seny a l'impetu—per dir-ho amb el vers auri del Poeta—.*

Homes d'una hora revolucionària única, els diputats mantenen el seu lloc d'honor disposats a tot el que convingui, acceptant totes les responsabilitats.

Perquè, quan un fill d'En Maurà cerca plataforma en l'odi a Catalunya a un Marcellí Domingo s'esmuny com una anquila que sent el temps, convé que els catalans no dormin sinó amb els esperons calçats i sota la guarda de sentinelles ben despertes.

**

Ultra la transcendència remarcada, les darreres sessions de l'Assemblea de la Generalitat han vingut a indicar la immensa tasca constructiva a què s'haurà de dedicar un Parlament català investit d'una plenitud de facultats.

El nomenament de Comissions permanents de Diputats per cada un dels vuit departaments del Consell, preveu la preparació dels serveis que comportarà l'Estatut.

El nomenament de Comissions permanents de Diputats per cada un dels vuit departaments del Consell, preveu la preparació dels serveis que comportarà l'Estatut.

Aquestes Comissions, en col·laborar amb els Consellers en els projectes que els hi siguin sotmesos, permetran intensificar l'eficàcia i el volum de la seva

Francesc Layret i Foix
L'emoció de la seva vida i la seva obra al recordar la seva mort ens dicta aquest homenatge

formidable labor. La més completa connexió entre Diputats i Consellers en el si de les Comissions permetran aprofitar, sumar i endegar totes les energies, totes les iniciatives.

Representant totes i cada una de les comarques catalanes, els Diputats podran fer dintre les Comissions una feina, si no de relleu, densa i fecunda.

I quan vingui l'Estatut, que vindrà perquè en definitiva és un plet de voluntat que ja l'ha fallat el poble, ja trobarà el camí fressat. I Catalunya avançarà naturalment per la via de la llibertat, acompanyadament i amb ritme, sense estrebades i amb tot l'esma. L'aire de la llibertat no la reprendrà. Haurà fet un llarg aprenentatge de tots els seus membres i

mostrarà amb agilitat la senyoria sobre el propi organisme i el coneixement dels destins de vida i de creixença.

La Generalitat prepara l'arribada de l'Estatut, amb la cura que les verges assenyades esperen l'adveniment de l'espòs. Quan la llibertat arribi, vindrà sense sotracs interns, com un fet normal, tal com cada jorn es fa de dia. L'assaig de Govern de la Generalitat és una albada que anuncia ja un sol esplèndid.

Si el sol tardés, caldria que tots els galls de Catalunya llencessin a l'aire el crit màgic.

I mai, des de que el món és món, no ha pogut resistir el sol ixent a la crida estrident i mascle dels galls.

Crònica de Madrid

Feta la Constitució, sorgeixen els problemes de la seva aplicació. Els pobles de la península havien quedat, qui més qui menys, satisfets de la solució que aquella donava als problemes bàsics seculars. Ens varen donar una Constitució que, se'ns va assegurar, era de les més completes i de les més llargues que es coneixen i semblava que la major part dels conflictes en peu haguessin passat ja a l'estat de cosa jutjada.

El ciutadà ibèric s'ha trobat a les mans una Constitució flamant i nova de trinca i ha dit: «Ara és la meva». Però es dona compte de què no hi ha tal cosa. El Parlament ha assistit durant la setmana a les discussions promogudes per l'aplicació de l'art. 26, que es refereix a la dissolució de la Companyia de Jesús. Tothom creia que, finalment, es faria aquesta neteja i es lliuraria al país d'aquest Orde religiós, acabant-se el predomini d'una secta sobre la cultura i dignitat públiques.

Mes heus ací que els *pares provincials* de dita Companyia han presentat al Govern una relació jurídica, compilada per quatre juriconsults i aprovada per altres professors de Dret de varies Universitats espanyoles, en la qual se sosté la inaplicabilitat de l'art 26 de la Constitució, negant que existeixi el «quart vot», en el qual s'hauria de fonamentar la dissolució de l'Orde.

Això vol dir que els Jesuïtes han trobat ja la manera d'acollir-se a la mateixa llei que hauria de servir a foragitar-los, per a poder quedar-se. I el poble, el desgraciat poble de sempre, va veient com les coses van quedant igual i es van consolidant

les institucions més odioses. Creia que la República li portaria quelcom i veu caure una per una totes les seves dèries de renovació i salvació. Es pregunta, aquest mateix poble que sent repetir diàriament a la Cambra la mentida de la seva immarcessible fe religiosa, si amb aquell acte espontani de la crema general de convents, no va celebrar un plebiscit públic per a fer patent el seu mode de pensar. I es demana anguniosament, com és possible que, després d'enderrocar un rei del seu tron i d'instaurar una República, aquesta mateixa República trobi tantes dificultats per a executar un precepte constitucional, quan un avi del rei destronat, Carles III, va promulgar una pragmàtica d'expulsió contra els jesuïtes, que es va complir rigorosament en una sola nit.

Veü que la República no s'atreveix amb ço que va ésser objecte d'una disposició reial fa ja 165 anys. Aviat aquest poble anirà veient altres coses que el faran perdre les poques il·lusions que li quedessin. S'adonarà llavors, de què els interessos de les classes treballadores no es debaten mai a la cambra popular i que el Parlament, a tots els països, no ha estat mai altra cosa que un instrument més d'opressió, en benefici de la classe dominant.

Tots els pseudo-revolucionaris

ANIREM AL I CONGRES D'ESQUERRA REPUBLICANA, AMB LA MAXIMA ESPERANÇA EN L'ORGANITZACIO EFECTIVA DE LA DEMOCRACIA

que presumeixen amb el seu mandat popular, haurien de donar-se compte de què no segueixen el batec del gran cor que és el poble. Una vegada a dalt, volen seguir una política que deixi content a tothom, però això és impossible avui. El proletariat ibèric, únic interessat veritablement en l'expulsió de l'Orde fatídica, deixarà sentir la seva veu si aquella no es porta a cap.

Han oblidat que hi ha quelcom més difícil que fer una revolució: el conservar-la. Mes, és veritat que ells ni han fet cap revolució, ni la faran mai.

La revolució està per fer. Està per fer, però s'acosta cada dia més. I si no es fa jurídicament, es farà al carrer.

ANTONI VENTURA

**

El to del Parlament, aquesta setmana ha estat la de passar l'estona. Com si no hi hagués cap problema viu. Sembla com si després de l'activitat constituent, realment admirable, hagin entrat els parlamentaris en una «gandulitis aguda».

**

La proposició defensada per M. Galés i aprovada per aclamació unànime a l'Assemblea de la Generalitat, ha causat ací una forta sorpresa i ha estat objecte de comentaris diversos. Creia molta gent, que En Macià ja no era capaç d'aglutinar res, que havia perdut bona part del prestigi. Unicament una selecta minoria, més minoria del que sembla, no s'ha estranyat de res. El paper de l'Estatut, torna a cotitzar-se.

A. V.

La lluita per Catalunya

Des de diferents camps, hom treballa per a l'alliberació catalana. Ens reporten ara el manifest que aviat, molt aviat, potser dintre de poques hores, veurà la llum a Catalunya. La coneguda organització patriòtica dita «Estat Català» ha elaborat un manifest, aprovat per la seva assemblea general de socis, en el qual fixa la seva posició actual com a partit català i com a organisme de tostemps afí als ideals d'esquerra.

Nosaltres, complint uns deures d'informació periodística, ens plau donar als nostres lectors un, podriem dir-ne *avant-gout*, un tast, d'aquest document encara inèdit i que aviat es farà públic.

«Estat Català», com a doble designació, es diu també «força separatista d'extrema esquerra», volent situar així ben clarament la seva actual posició. I en fixar la categoria del seu esquerrisme, diu: «que tothora impulsarem les nostres forces, en tots els terrenys, cap a l'emancipació definitiva dels homes, cap a la supressió de classes, cap a la societat justa i fins al triomf complet de la igualtat econòmica de tots els homes i de tots els pobles».

El separatisme d'«Estat Català» és definit així: «El nostre separatisme no deu jamai ésser interpretat com un exclusivisme ni com un egoisme del nostre poble, sinó que el posem al servei de la total emancipació humana. Es a dir, que volem l'Estat Lliure de Catalunya—lliure completament als dictats de la seva auto-determinació—, per tal que el nostre poble sigui una força més que impulsi el triomf complet de la redempció de tots els altres pobles del món i de tots els homes».

En parlar sobre l'Estatut de Catalunya diu que l'accepten «com acceptem totes aquelles coses que aportin un bé, moral i material, al nostre poble», encara que el seu objectiu «no termina fins al ple reconeixement del dret de Catalunya a regir-se i administrar-se ell mateix».

Es pronuncia també sobre la «figura de Francesc Macià», manifestant que es fa «mereixedor del respecte que per ell sentim».

L'esmentat manifest parla també d'altres punts d'actualitat i fixa així mateix el seu pensament sobre els partits catalanistes, sobre les frac-

cions separatistes que a Barcelona existeixen i sobre la seva actuació general. En un apartat s'adreça «als pobles ibèrics» i diu que «anirem contra tots els homes i contra tots els partits que defensin l'estructura actual, política i social, de l'Estat Espanyol», puix que volen «tant com anorrear la base capitalista de les collectivitats, acabar amb la formació imperialista de l'Estat».

El fet més interessant, potser, de

la posició actual de l'«Estat Català», és la seva intervenció en la política tot deixant l'apoliticisme que fins ara havia mantingut, encara que, segons diu, «aprofitarem el poder de la política com una arma més i no com un objectiu».

Els nostres deures informatius han acabat. Es una opinió nostra que aquest manifest, una vegada hagi vist la llum, despertarà variats comentaris en la premsa i dins els medis polítics de la vida catalana.

S. R. R.

La Fornal

Heus ací un bell nom, feliçment escollit. LA FORNAL! Què és la fornal? Es el lloc on amb el foc roent es dona plasticitat al ferro, ço que permetrà després, amb el mall i el martell i l'enginy de l'home, donar vida a la matèria inerta, espiritualitzar la força, materialitzar la idea.

La fornal és el bany purificador, on la matèria es doblega a la voluntat de l'home.

Catalunya, la nostra volguda Catalunya, ha estat també una gran fornal. Ella, en els segles prefèrits, ha donat vida i forma a la raça catalana; ella ha donat aquest matis que diferencia el Català dels altres homes; ella donà aquella empremta que jamai no podrà esborrar-se a aquest mar blau que ha conegut totes les civilitzacions i ha estat bressol de totes les llibertats; és la nostra Catalunya la primera que dictà lleis a la mar; és Catalunya la que organitzava, la primera, els seus gremis famosos; és Catalunya que democratitzava els seus reis, als quals deia: «Vós sou tant com Nos i tots plegats som més que Vós»; Catalunya fou la gran fornal on es forjà, durant centúries, la civilització europea, d'on havia de sorgir la revolta contra els elements feudals i la que singularitzava la llibertat individual.

Aquesta fornal gloriosa, que forjà els Ramon Llull, els Arnau de Vilanova, els Muntaner, els Roger de Llúria, els Claris, els Tamarit i tants i tants d'altres genis de la nissaga catalana, s'havia refredat; el seu foc no enlluernava ja el progrés i la civilització... les cendres colgaven la gloriosa activitat d'aquella

que fou temuda de Reis i de Papes.

Les cendres, però, d'aquesta Fornal, mantenien el caliu indestructible de l'esperit de la raça, plasmant en la nostra parla. Homes d'ideal enlairat, d'espiritualitat renovada remogueren aquelles cendres i d'elles neixia, nova Phoenix, amb pujança irresistible, els Valentí Almirall, els Folguera i Duran, els Prat de la Riba, els Francesc Macià i tants d'altres qui, titllats d'illusos, redonaven l'escalf i la vida a aquest cos refredat sota la llosa dels Borbons i dels Àustries, llosa que enlluernava amb les seves recepcions fredes i desnaturalitzadores des del Palau del Virrei o des de Capitanía, a aquella noblesa masella i a aquells catalans freds de cor, qui pretenien no res menys que desarrelar l'ànima del poble i que sols obtenien un destriament dels elements del nostre poble, arribant, però, a aquella actitud carrinclona d'adoptar la parla de l'opressor menyspreant el cultiu de la parla gloriosa dels Bernat Metge, els Muntaner, els Àusies Marc...

Avui aquesta fornal és rediviva; les seves flames enlluernen altra volta els horitzons; homes nous forgen ja l'ànima de la nova Catalunya; viaranys colgats de brossa reprenen l'esplendor passat; l'esperit d'amor a la collectivitat, el sacrifici de l'individual al general torna a dominar en el cor d'aquests catalans que volem ésser els hereus d'aquells forjadors que plasmaren la raca catalana.

Oberts a les idees liberals, decidits a la lluita fins al sacrifici personal, bregarem des de l'escola, la fàbrica, els camps i oficines per a mantenir encesa i activa, sempre renovadora, destruint l'inútil per a ajudar a la creació de la nova civilització que s'atansa, aquesta Fornal, matriu del nostre llinatge, pàtria dels catalans.

ENRIC J. FERRER

TOT EL PODER A L'ESQUERRA!
NO ENS HAN DE DONAR RES,
NO DEMANEM ALMOINA. CATALUNYA NOMES REIVINDICA

Home

Salvador Perarnau

El potentat comença a caminà insegû.
«Per alt o baix que siguis, jo sóc igual que tu.»
Ja sé que la doctrina de l'igualtat t'espanta;
si tu, ïnfeliç, et creies que només era santa
aquella llei imbècil que feia l'home esclau
i s'ha acabat. No et queixis si et pertorbem la pau,
perquè aquesta pau teva que amb tant de gust fruïes
era un jaç tou de llana damunt les rebellies
dels humils que patien per llur humilitat.
Avui un joc d'espines el jaç t'ha traspasat
i són tan esmolades que et burxen la carnassa.
Tu en tens tota la culpa si ara et punxen massa.
T'has rigut dels que anaven pel món sense repòs
düent la vergassada marcada al moll de l'os.
Ja t'havies fet amo i senyor de les potències
i monstre xuclador de sang i de consciències
i fins administraves a gust i compte teu,
amb ta mesura imbècil, la voluntat de Déu.
Es clar que la igualtat, tan humana i tan justa,
tu no la pots comprendre, si tens cervell de fusta,
i et ve de nou que et digui com no t'ha dit ningú:
«Per alt o baix que siguis, jo sóc igual que tu.»
Aquell escut heràldic que tens damunt la porta
ja el pots trencar i llençar-lo. Es d'una època morta.
I bé; caldrà que et digui que ens sobra la raó
d'estar cansats d'oïr-te com fas el ploricó
dient «que cada dia tot va més malament,
que el món perd l'equilibri, que si dura aquest
[vent
se te'n va per moments en orris la fortuna.»
Què hi fa que demà vegi que et quedes amb la
[lluna?
Si jò ja fa tants anys que vaig pel món descalt,

què hi fa que tot ho perdis? Total, serem iguals.
Ja ho sé que això t'espanta i ho trobes dur i cru,
però, cal que t'hi avertis: «Jo sóc igual que tu».
Era air que passaves com un perdona-vides
i et reies dels que duïen les nafres envilides
del teu instint de fera foll de malignitat.
Avui ets com els altres. L'ahir ja s'ha acabat.
Bé ho sé prou i de sobres que aquest sò no t'agrada
però, cal que t'avesis a sentir la tonada
i si em vols creure asseu-te mentre durarà el sò.
Pensa que Déu, fet home, seria igual que jo,
o sinó, aquí a la terra ens hi faria nosa;
es quedaria al cel si volgués sè altra cosa.
Aquí no hi volem déus ni homes lligats al jou.
Aquí s'ha d'èsser home i només home. I prou!

L'Esquerra Resum setmanal

El 1 Congrés d'Esquerra Republicana

Quan sortirà aquest número s'estarà celebrant el Primer Congrés d'Esquerra Republicana.

Aquesta força nascuda a la Conferència d'Esquerra, té al seu haver, fets d'importància tan trascendental, com és la proclamació de la República, la votació del Plebiscit, l'adhesió dels obrers a l'ideal d'alliberació de Catalunya, el dotar aquest d'un partit veritablement esquerrà, avançat, liberal.

Al passiu hi han equivocacions en la designació d'alguns càrrecs, l'acumulació d'aquests en poques persones, la participació de poder oferta a les dretes, la manca d'una organització perfecta. La majoria d'aquests defectes, són propis de la turbulència, del dinamisme, de l'agitació dels primers moments i de la bona fe en creure lleials els oferiments de la gentalla reaccionària.

Però no són mancaments a l'ideal. Les circumstàncies del 14 d'abril feren que alguns homes haguessin d'ocupar-se de masses coses alhora. L'arranjament d'aquest estat de fet, no fou possible, en molt temps. Però ara és hora d'anar arranjant aquells casos que es puguin veure minva de la força política.

Les dretes han fet una campanya indigna, infamant, de baixa calúnnia. Els rumors han estat a l'ordre del dia. Tot, a cau d'orella, jesuíticament. El poble primer es va deixar impressionar una mica, però avui ja ha vist clar què significava aquesta campanya.

Cal no fer cas d'aquests procediments. Però cal que el Primer Congrés Nacional d'Esquerra Republicana, serveixi per a corregir les falles que existeixin, per a donar un to encara més democràtic, més renovador, més eficaç al Partit. Convé molt a Catalunya, i a la causa de la llibertat, l'existència d'una massa esquerrana organitzada. I per això,

creiem que del Congrés n'eixirà amb més força que mai el partit «Esquerra Republicana de Catalunya».

Burgos-Avila

BURGOS-AVILA. — Fa l'efecte que donen massa importància als actes de separatisme pràctic organitzat a la vella capital de Castella la Vella.

Molts actes no passen d'ésser pura faramalla. En ells tot és tramoia. Amb unes bambalines de paper vell i apedaçat munten, sinó un acte, un entremès.

I aquest entremès no té altra importància que la que se li doni.

La premsa, al fer-se ressó d'un soroll qualsevol, actua d'amplificador gegantí. De vegades la remor inicial no la podria recollir més que un micròfon.

Però ja que s'ha posat a l'altaveu la reunió de Burgos i que la sensibilitat justament hiperestesiada de Catalunya l'ha captat, cal no donar-li una consideració exagerada.

I és la raó capdal que a la reunió mateixa hom veu que s'han produït una quantitat de criteris disperss.

Hom pot dir que a Burgos no es van entendre.

Això sol disminueix la virtualitat

de l'escenisme. I és un símptoma afalagador, que mai no s'hauria pogut produir sense l'adveniment de la República.

Quan a Burgos, d'anacrònics elements reaccionaris i absolutistes, en nom d'uns fantasmes morts i enterrats, no han trobat sinó unes arnades mortalles d'*inconsutilidad*, *consustancialidad* i *desmembración*, la veu d'Avila ha sabut dir que calia respectar totes les llibertats que no s'oposin a la marxa progressiva de la Humanitat.

Conferència d'en Ventosa

Podríem reduir el nostre comentari fent remarcar que l'han trobat bé «El Debate» i «La Nación».

Això vol dir que combatre la República amb els arguments dels monàrquics, és, qui ho realitza, un monàrquic més.

Fugir d'Espanya l'endemà de la revolució triomfant i situar-se a París amb la mirada fita a les particulars finances i les del seu amo esporuguit de l'anarquista de Tarrassa, és cosa que mostra tot quant ha estat d'humana i generosa la nostra revolució, i, per contra, el desagraïment d'aquesta gent que avui només es complauen fent una labor de crítica a unes dificultats que ells mateixos crearen i són l'herència més dolorosa i trista que han deixat al país que encara els consent.

Si per damunt de les baixes passions polítiques que els inspiren poguessin veure la generositat del poble, el menys que farien seria guardar silenci, doncs totes les solucions i totes les medicines podien subministrar-les quan estaven encarregats de fer-ho i només ho empitjoraren.

Aquests monàrquics i revisionistes només tenen dret a un cosa: callar.

LLIBRERIA ARIEL

Un llibre interessant, emotiu

Perseguint el Sol

*del Solitari de la Mar, traduït per Miquel A. Balà
La vida en plè Occeà, les bel·leses del Tabits son reflectides amb verisme imponderable*

Espurnes pedagògiques

Les oques insatisfetes han començat a escriure a l'Escola Normal de la Generalitat.

Han agafat un tema vell, que amb l'Escola d'infermeres els hi va resultar contra el difunt Eugeni Ors (ell es posava d'Ors, el pobre).

Diuen que fan fer gimnàsia a les noies normalianes amb trajo de gimnàsia.

Amb trajo de gimnàsia! Amb una mena de mallot? Això ja és massa! Reina Santíssima, que perdut que està aquest món! Baixa a veure això, Manelet, si no tens altra feina.

Baixa a veure aquests indiots, que s'escriu per què hi ha una Escola amb professorat liberal i sense prejudicis, orientat de cara al món civilitzat.

La raó, certament, no és altra que el no haver col·locat en el pressupost de l'Escola alguna pantera de les nòmines. I ara fan el *chantage* per a veure si entre l'escàndol i la unió sagrada troben l'esclatxa per assaltar alguna vacant, encara que sigui la càtedra de Xupopterologia.

Però aquesta vegada, per ara i tant, s'hauran d'accontentar amb fer l'oca i anar cridant i obrint molt el bec. Són uns altres temps, són uns altres costums.

Avui no tenim un Seny ordenador, que era un consumat jesuïta, sigui tot dit de passada.

Ara hi ha una democràcia laica al poder, que està curada d'espants i ha de saber que de la dreta cap perill real pot venir.

L'únic perill fóra el d'enganyar al poble que ha fet la revolució i encara està a l'aguait, sotjant que ningú no es vengui ni es traspassi.

Que els faritzeus s'escandalitzin, no fa fred ni calor en aquesta època més que publicana, republicana.

Ningú no pot creure en els escarafalls que fingeixen per un fet sense cap importància, natural i d'ordre docent, uns senyors que sols permeten, lògicament, les exhibicions en platges i piscines, sinó que porten les seves dones i filles als balls poca-soltes d'avui dia, tan ximpls com propicis a l'obscenitat. Balls, on entre nus i poca roba, però cenyida, els senyors Esteves hipòcrites, tartufescos i bruts, hi disfruten l'impotent libidó que els hi queda.

MANN.

Un document humà

El que diu Joan Comorera a «Justícia Social»:

«*Marcelino Domingo*»

O l'home de les dues cares. Aquest podria ésser el subtítol.

Molts ciutadans s'han estranyat del fons reaccionari, oportunista i anticatalà que hi ha en la carta de Domingo a Macià. Sols s'estranyen els que no recorden ni pesen els actes dels homes polítics.

Coneixent la història recent de Domingo, aquest desenllaç era previst. S'ha produït a l'hora que a Domingo li ha semblat bé i útil, no a la República, sinó a Domingo. Perquè Domingo és *dominguista*.

Ho ha estat sempre.

Jo el conec, a Domingo. Vaig estar al costat seu a la redacció de «La Lucha». Vaig estar al costat seu en els dies tristos de la vaga revolucionària del 17. Vaig estar al costat seu a bord del vaixell de guerra on l'empresonaren, fins a l'hora que, per culpa seva, vaig haver de fugir de Barcelona. Vaig dirigir, a Tortosa, el seu òrgan «El Pueblo». Vaig malviure, per a defensar-lo a ell, tres mesos a la presó de Tortosa, tres mesos d'hivern—i encara no he oblidat el fred que hi vaig patir: fred físic i fred moral, el fred d'un hivern cru en una presó vella i de vents lliures, el fred que anà gelant l'ànima meva, jovenívola i crèdula i romàntica, davant l'home que havia vist gran en els núvols de la lluita, i petit, petit, petit, a ran de terra de la realitat. Hivern de 1918! Quantes coses vas ensenyar-me i quant mestre havies d'ésser-me en les més plenes i substantives lluites de l'esdevenidor!

I el Domingo d'ara és el mateix que se'm va revelar a mi, a la presó de Tortosa: dominguista, petit Lerroux.

Macià, l'home de Catalunya, avui, pesi a qui pesi, ha contestat bé a Domingo. Llàstima que aquesta contesta hagi estat necessària! Perquè Domingo sols per l'especulació dominguista pogué tenir interès a ésser autoritat en el Directori d'Esquerra, i perquè l'Esquerra, per esperit de justícia i instint de conservació, no degué permetre-ho. Macià pot ara parlar-ne alt, puix hi va veure clar el primer dia.

Republicà històric, porta damunt ell totes les tares que esterilitzaren l'esforç republicà des de la restauració. Ara ja és vell, per a guarir. I «vino nuevo en odre viejo», per a emprar una frase que abans li agradava força, es malmet.

Malaurat del que signa la pròpia sentència!

La República no serà dels cabdills ni dels cabdillets. La República no la guanyaran els inventors de travetes, ni els maniobrers, ni els oportunistes estil Cambó amb gorra frígia. La República serà dels homes i la guanyaran els homes que, per amor a un ideal, tinguin l'abnegació de *sumar-se* a un gran moviment històric, sigui de burgesia liberal, sigui proletari.

Dels Maura, i Melquiades Alvarez, i Royo Vilanova, i Alba, i Romanones, ¿què en restarà, sinó petitesa espiritual, raquitisme moral? El mateix que dels Domingo que a darrera hora s'hi afegeixen, enlluernats per una aurèola fàcil, terres enllà i en vigílies de la gran batalla pro-Estatut, pro-libertat de Catalunya, i, consegüentment, d'Espanya.»

F expressa el seu pensament per mitjà de les Editorials i Resum de la setmana.

Ara però, com sigui que és una publicació oberta a totes les inquietuts i a l'esquerra no hi té enemics, publica i publicarà els treballs de distinta ideologia no contraris a la seva orientació, amb la responsabilitat de llurs autors.

Per una arquitectura racional

Els diversos assaigs realitzats arreu del món ens demostren que en Arquitectura, sols solucions d'ordre social poden arribar a satisfer-nos; satisfent també totes les condicions socials, econòmiques, morals i tècniques que constitueixen el problema. Sols l'establiment d'una classificació metòdica, i l'exercici d'una observació profunda sobre els diversos fets mecànics que intervenen en la construcció-continent—paral·lelament a l'estudi fisiològic i psicològic de les necessitats de l'home com a cèl·lula de la societat-contingut—, pot portar-nos a realitzacions en la tangibilitat i concordància desitjada.

¿Per què no evitar el desorientador i falsejador rodeig, la coacció moral que significa la submissió i l'obediència a determinades doctrines estètiques, siguin les que siguin? ¿per què no fiar-nos solament en raonaments i observacions basades únicament en la ciència?

Contràriament, els «artistes», fiant-se en llur «inspiració», es neguen a sol·licitar de la ciència les solucions dels problemes que la societat es planteja, dient que el problema és d'ordre «artístic» o de caràcter «estètic», rebutjant sistemàticament aquelles solucions d'ordre netament social, i obrint el codi de les formes geomètriques, n'escullen una aparentment apropiada, anul·lant, per tant, el rendiment social i sotmetent-se a les disciplines de qualsevol doctrina estètica, i com si aquest codi fos universal, respongués a les necessitats de la present societat, els estetes «standart» es llencen cegament, sense cap educació social, moral ni econòmica, al món de l'anomenada Arquitectura moderna sense donar-se compte que es rebolquen una vegada més pels reconcs més infectes de la moral que és tracta d'enderrocar.

L'Arquitectura racional-funcional, recolzant-se en les doctrines materialistes de Karl Marx, i considerant com a necessitats materials les del món sensorial del subconscient—posades a la llum per Freud—necessitats que en cada cas cal precisar d'una manera absoluta, disposarà indubtablement de formes noves estructurals—les que siguin—exigides per les necessitats materials de l'home com part integrant de la societat; problema que en aquesta clau, centre de masturbació

moral, intel·lectual i artística que s'anomena Escola Superior d'Arquitectura, no han ensenyat a resoldre, per ignorància i incapacitat, però que les necessitats socials el plantejen i Marx i Freud ens indiquen la solució: «La humanitat sols es planteja els problemes que pot resoldre».

Aquesta arquitectura ens dona també el camí per trobar alguna de les noves i infinites formes estructurals, segurament existents en la regió d'on, per mà de mecànics for-

midables—no d'estetes—ha anat sortint el dintell, l'arc, la volta...

Les formes del paquebot, del submarí, del cuirassat, no són arbitràries ni degudes a teories «estètiques», llurs línies horitzontals, verticals, inclinades o curves no representen més que analítiques equacions. Conseqüència de les integracions, les àrees i els volums adquireixen formes determinades, que no variaran amb els «gustos» i que sols la ciència pura podrà canviar. Cal, doncs, reflexionar sobre la naturalesa i funció completa de les formes arquitecturals, destriant tot prejudici «artístic» i tenint en compte únicament llur veritable rendiment social.

La redacció completa de l'estudi del racional-funcionalisme, que ha exigít a profunds pensadors i grans filòsofs, com veiem a la U. R. S. S., ha exigít també en llurs realitzadors a homes els sentiments dels quals vibrin al ritme de llurs cervells; així aquesta arquitectura de l'esperit socialista de l'època, i alimentada de la tècnica moderna, reflectirà la situació moral d'una societat que haurà resolt tots els problemes hu-

manament solubles i la seva finalitat, repeteixo, serà únicament la de complir exactament la funció, deixant únicament a l'arquitectura llurs línies d'estricta fermesa, emprant la mínima quantitat de matèria i fóra de tota preocupació estètica.

Totes les teories estètiques i concepcions artístiques, responen a unes circumstàncies de lloc i temps determinades, és, per tant, estúpid pretendre fer-les renéixer en una societat en absoluta contradicció amb una altra; així les concepcions arquitecturals religioses de Grècia i Roma, per exemple, estan diametralment oposades; no és cap casualitat, la cultura grega i el paganism (resultat d'una civilització de ciutat, de clan) estava oposada netament a la cultura romana i el cristianisme, que és la cultura de l'expansionisme imperial. Doncs, malgrat d'aquestes constatacions històricament lògiques, aquest fenomen de «fer renéixer», compta encara amb el favor de tota la cursileria sentimental secta de «sensibles» dintre una societat en putrefacció, la supra-estructura ideològica de la qual—cultura—es recolza en idees tan baixes i abominables com les de pàtria, família i religió, mostrant-nos continuament llurs símptomes lamentables de descomposició cadavèrica.

Diu Borissavlievitch, un dels últims teoritzadors estètics: «Es gràcies a aquest acte d'identificació amb els objectes exteriors, que els *sentim viure en nosaltres*, que els *transformem d'objectes morts en objectes vius*; és així que un temple ens sembla «calma», un palau «voluptuós» i una villa «coqueta».

Es precisament contra tota aquesta moral que l'arquitectura que propugnem s'aixecarà; el temple, el palau i la villa desapareixeran sincrònicament, puix la cirurgia aplicada a l'esperit per la higiene dictatorial socialista, els extirparà en un curt període. El fet que això s'aconsegueixi en dues o tres generacions, em permet d'usar el mot cirurgia; cirurgia d'urgència dintre la cronologia de la humanitat.

Contra la calma, el maquinisme; contra la voluptuositat, l'agressivitat; contra la coqueteria, l'acte sexual.

D. ESCORSA BADIA
Barcelona, 18 de gener de 1932.

Barcelona sense taxis

Una ofensiva contra el proletariat taxista, i contra l'Ajuntament republicà de la ciutat

L'ORIGEN DE LA LLUITA

L'anormalitat en el servei de taxis barceloní data del dia en què «David, S. A.», va transformar-se en empresa taxista. La seva actuació industrial, fou conduïda vers els camins que faciliten la consecució d'un monopoli.

David, S. A., comptant amb un capital important i el suport de l'Ajuntament de la Lliga va començar el seu començament entaulant una competència antirreglamentària de preus i de rebaixes per mitjans indirectes com tiquets, descomptes, telèfon d'anada gratuït i altres coses per l'estil. Com és natural, aquest pla de destrucció del petit amo d'autotaxi, va produir forta alarma entre tots els components de dita indústria, i per consegüent, a partir d'aquell moment ingràt, tots els industrials taxistes compregueren que era arribada l'hora d'unir-se i d'associar-se amb el fi de defensar-se de les implacables escomeses de la casa «David, S. A.», que tendia a la monopolització del servei.

L'ORGANITZACIO DAVID

S'ha parlat molt de l'organització dels serveis David, com si els altres estaments taxistes no poguessin igualar-la o superar-la. El que ja no s'ha dit tant és, que David, S. A. ha muntat dita organització de serveis

amb normes atinades i sempre a base d'intensificar l'esclavitud de tot el seu personal.

A mida que els industrials taxistes de Barcelona superaren el valor de llur personalitat col·lectiva, va entrar en franca decadència el sobat poder feudal de la casa David. Contribuí poderosament a ella, el crèdit formidable que, entre el públic, obtingueren aquelles entitats que com «Taxis Barcelona», «Taxis Aliança» i últimament «Càmara del Taxi» i altres, mantingueren el prestigi dels petits industrials taxistes.

Per això, hem de constatar, quan es parla de l'exemplaritat de l'organització David, que aquesta fou superada per tots indrets.

EL «BAREME»

Quan David, S. A., era empresa taxista, es féu cèlebre pels procediments inhumans que emprà, en l'aspecte de la remuneració al personal. Imposen un sistema de treball disciplinari i casernari, i els alts empleats davidescos ofien la dignitat dels obrers del volant, dient-los sempre que els semblava, que la casa s'estimava més un client que cent xòfers, i quan més tard, quan ja començava a sofrir les conseqüències dels seus errors fonamentals, es veié precisada a implantar l'inhumà sistema de treball «bareme».

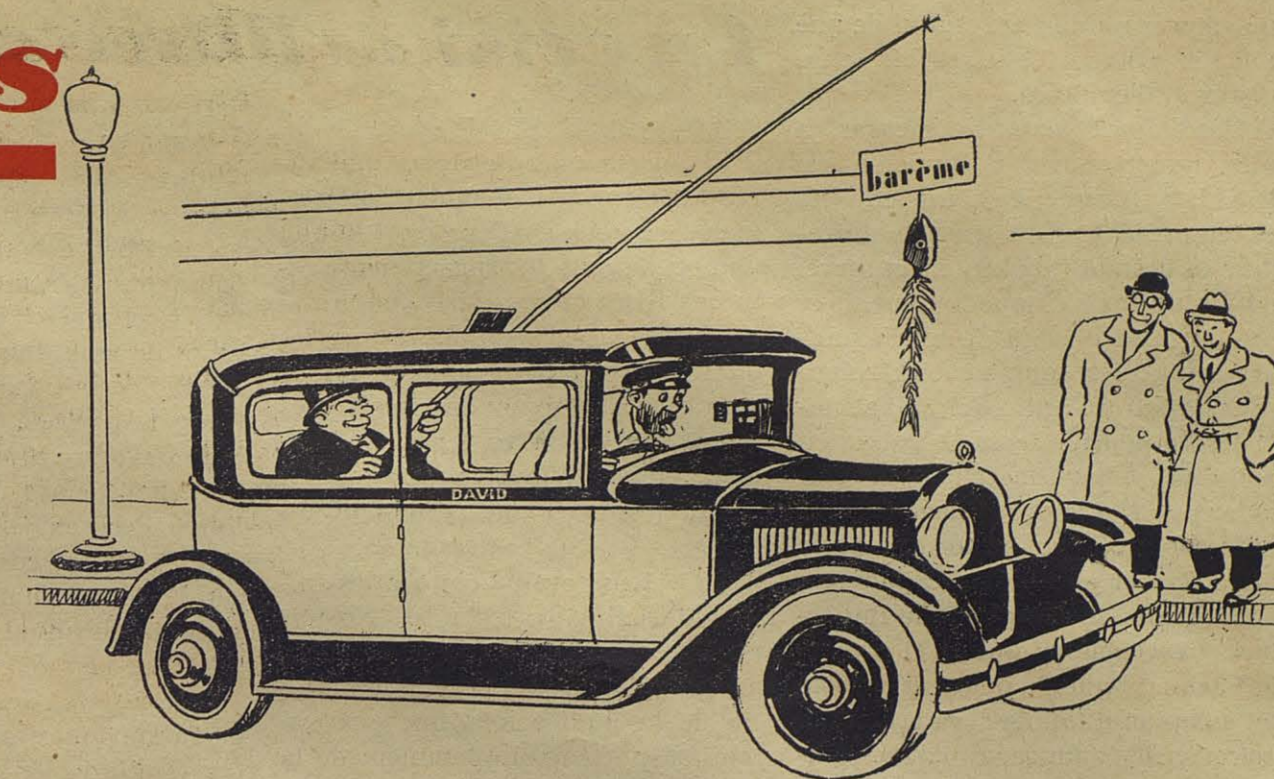
Molts ignoren quin sistema és aquest i altres creuen que és quelcom acceptable, perquè David S. A. inclos ha tingut moltes vegades el mal gust d'alabar-lo. ¿Què és, doncs, el «bareme»? Un sou a base de percentatge.

Per dir-ho, gràficament, el «bareme», és el sistema de fer patir gana els xòfers, fent-los fer un treball exorbitant. És el refinament de l'explotació de l'home per l'home, que David, S. A., explotà amb tota tranquil·litat en els anys fastigosos de la dictadura.

L'aplicació del «bareme», va ésser rebuda amb repulsió pels xòfers empleats a la casa, a l'extrem de que es decidiren a plantejar una vaga a la casa, abans que acceptar-ho de bon grat. ¿Com habien d'acceptar-ho, si la major part d'ells anaven al cap del dia a casa amb un sou de sis pessetes i mitja, després d'haver treballat una jornada de dotze o tretze hores de treball?

Sortosament, quan menys s'ho pensaven, aquest sistema de treball fou enderrocat per l'acció del Sindicat del Transport, qui, a la vegada imposà a la casa l'acceptació d'un sistema de treball digne i humà.

Però David, S. A., presonera ja d'una descomposició interna, al cap de poc temps es decidí a deixar d'ésser empresa taxista, perquè sols es podia sostenir com a tal donant

tracte d'esclavitud als taxistes que estaven sots el seu domini.

LA GUERRA DE TARIFES

Els taxistes modestos pogueren lluitar contra David, S. A., per l'associació i la guerra de tarifes.

La realitat demostrà a tots que havia arribat l'hora del gran moviment. Mitjançant fortes campanyes, es féu una fusió de totes les entitats dintre de la «Cambra del Taxis» féu una fusió de totes les entitats úniques, en aquells instants d'emoció. I, a base d'aquest front únic dels petits industrials, va fer-se aquella gran lluita de tarifes a 30 cèntims quilòmetre, que va portar la desfeta de David, però també la de tots els altres confreres de la indústria.

Els automòbils arribaren a ésser un artefacte perillós.

El problema era greu. La situació del servei públic de taxis era crítica. Hi havia necessitat de sortir-ne. Com?

ELS NOUS CAMINS

En aquestes circumstàncies, es produí la gran jornada del 14 d'abril. La República era instaurada a Espanya i aquest gran aconteixement va fer creure fundadament que s'acabaria el desori i indisciplina i la misèria que regnava al servei públic del Taxi.

Efectivament, el senyor Vachier, enginyer industrial que ha visitat França, Anglaterra, Alemanya, Itàlia, Txeco-eslovàquia, per estudiar tots els problemes de l'automòbil,

que malgrat una regularització social, entrà voluntàriament a la casa David, i a altres empreses estrangeres per conèixer els problemes de la circulació, va realitzar un acuradíssim treball, conegut per Projecte Vachier, que ve a resoldre totes les indisciplines, totes les misèries i a oferir Barcelona com un exemple d'organització en aquest important servei públic i a preparar la municipalització.

L'OBSTACLE

Mes, aquest projecte, més conegut per projecte Vachier, que ha tingut la virtut d'unificar el servei públic de taxis sots condicions de seguretat completa, no fau del gust de David, S. A., amb tot i no dir-se ja la casa empresa taxista, la feina d'obstaculitzar l'aplicació del procediments. Es rebel·laren contra tots els matissos del mateix, i, no han parat fins que el despit i l'odi que a David li ha produït l'èxit del projecte, els decidí a organitzar una manifestació de cotxes equipats amb llums antirreglamentaris i que contravenen les ordenances municipals.

Per cometre aquesta provocació, s'han emparat amb la intervenció d'un jutge i de la policia. S'ha fet front, durant aquests dies, a la guàrdia urbana, amb procediments inqualificables, la autoritat municipal no ha estat respectada, i això s'ha fet sense tenir en compte que les lleis municipals vigents i les anteriors, concedia als Ajuntaments la facultat d'organitzar els serveis de

taxis, com de tranvies i autòmibus, de la manera que més convingui a la ciutat.

L'acord del jutge està pendent d'apellació.

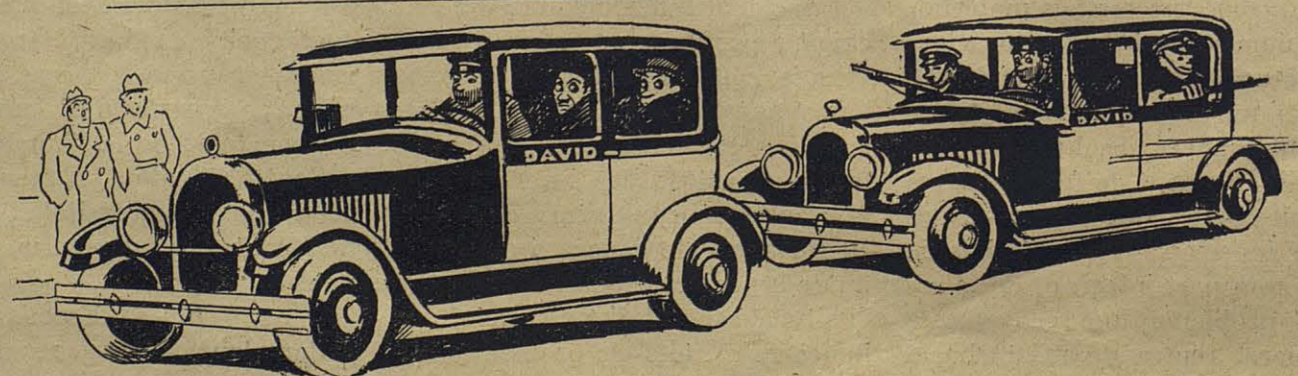
La policia, entretant, sota la imputació de coaccions, detenia els urbans i els taxistes que volien fer complir acords vàlids de l'Ajuntament, i inclòs el Reglament de Circulació Urbana de l'any 1928, vigent, no impugnat, i que també era infringit per la casa David. Això produí la vaga.

ELS TAXISTES DE LA CASA DAVID

Són companys de treball dignes de compassió. Estan acorralats per lletres, contractes i documents que els tenen lligats de mans i peus a la casa. Quan aquesta no va poder implantar el Bareme, va estudiar una nova forma d'explotació més refinada. Aquesta va consistir en vendre el cotxes, però amb tals condicions, que els xòfers posant-hi el coll, no poden complir. Els més temorencs, obeeixen les ordres sense discutir-les: els manen sortir com sigui i surten.

LA PITJOR SOLUCIO

Per acabar de comprendre fins a quin punt és interessant defensar el projecte de 29 de juliol, cal dir només que, en res aquest coordina els interessos de tots, sota normes igualitàries i justes, a canvi de que la unitat tinguin sempre un servei excel·lent, sota la vigilància d'un control municipal sever, inflexible,

que anava rendint el resultat de què tots els cotxes fossin grocs, sense distinció d'empresa.

Però apart això, cal pensar, a més, què passaria a Barcelona si David, S. A., que, com diu ella, no és empresa taxista, pogués introduir la desmoralització en el servei públic de taxis. Immediatament, es produiria la pèrdua de tot l'equilibri actual, les competències ruïneses estarien a l'ordre del dia, els taxistes no podrien tenir els cotxes en bon estat, i, per consegüent, els ciutadans de Barcelona, veurien desfet un servei que avui ja torna a tenir fama d'ésser el millor d'Espanya.

Cal donar-se compte de la importància excepcional que té el projecte Vachier, i que de poder ésser portat a cap amb tota la seva grandesa, mereixeria l'admiració d'altres ciutats.

Prova d'això és, que a Madrid, el regidor delegat del Trànsit, senyor Fabià Zalauquer, té grans entusiasmes per anar prompte a fer-ne un assaig, i a aquest efecte és el propi batlle de Madrid, senyor Rico, qui ha demanat ja directament al nostre batlle tots els informes deguts per aplicar-lo.

Hi ha, doncs, necessitat absoluta de tirar endavant la seva reglamentació taxista i anar implantant progressivament el Projecte Vachier, ja que sense ell la desorganització d'aquest servei públic serà cosa fatal, irremediable, i el primer assaig per arribar a municipalitzar un servei públic fracassaria. A CASTELLA

Esquines

La provocació ignorant.

La Cambra de Comerç de Sant Sebastià vol comprar vint automòbils per la...

Obrim una subscripció per a comprar cinquanta gàbies pels senyors de la Cambra i de l'Ajuntament de Sant Sebastià.

Un obsequi

Els redactors de FORMAL hem regalat un cronòmetre al nostre amic Pujol i Font per als dies que parli el senyor Bofill i Llaunes.

Encara els uniformes?

Hem vist mantes fotografies del batlle i jutge de Castilblanco empressonats.

Hem llegit les narracions trucu-

La crisi del llibre català

II

El sol enunciat del tema que vàrem començar d'escometre la setmana passada, ens ha valgut ja una mala fi de consells, suggerències, estímuls i invectives. Això ens afalaga. No pas per vanitat, ja que les opinions laudatives són, en honor a la veritat, en nombre molt més reduït que les divergents. Ens satisfà, només, l'haver posat damunt la taula un afer que si més no, interessa i fins i tot apassiona.

No volem recollir cap de les impressions fins ara rebudes. No pas per orgull, ja que a modèstia ningú no ens guanya, sinó perquè la majoria de les indicacions que ens són fetes, s'aparten completament de la tècnica netament objectiva que encloï la nostra manera de plantejar la qüestió i així mateix els remeis que ens atrevim a patrocinar.

lents de la fi dels pobres guàrdies civils que perderen la vida, víctimes, més que res, de la incultura i de la fam. Sabem que s'instrueixen diligències.

Però no havem vist fotografies del cap de les forces d'Arnedo. Ni sabem tan sols que hagi estat destituït.

¿Fins quan hi haurà pràcticament llei de jurisdiccions?

La pau i la guerra.

La nota pintoresca del passat diumenge fou el míting pacifista del Palau de Projeccions. Vingué d'un no-res que el pacifisme d'aquest míting no acabés a garrotada seca.

Diu que la senyoreta Ferro es mostrà partidària de la pau, pel fet de què tots som fills de... Déu!

El públic, que no esperava trobar-se amb un pacifisme tan consagrat, esbroncà l'oradora. La bronca esdevingué formidable quan, una estona després, la senyoreta Campoamor es permeté dir alguna brometa sobre la Unió Soviètica.

Les brillants pacifistes hagueren de sortir del local convenientment custodiades.

**

A Burgos, capital famosa pels botxins i per la catedral, cerquen una altra celebritat. La d'ésser «la Covadonga de la Unidad Española».

No ens hi amoïnem gaire.

Dèiem que la matèria prima per a elaborar un mercat de llibres, són —ultra aquests, naturalment—, els lectors. A la formació, captació o catequística dels mateixos és on encaminarem les nostres passes.

Cal reconèixer que la situació no és, ni de molt, tan desesperada com en 1904, aleshores dels temps heroics de l'«Avenç». Escriure en català, llavors, ultrapassava els límits de l'abnegació, i editar vorejava la follia. Però en vint-i-set anys s'han succeït moltes coses i avui el mercat de llibres catalans és ple de possibilitats, les quals convé ordenar i aprofitar ben de pressa.

Cal, només, despullar-se de tota una sèrie de prejudicis, abdicar certes rivalitats de capelleta indeterminades actituds olímpiques, i fer-se càrrec que perquè una cosa sigui viva cal que sigui humana. I humana vol dir que contingui bo, mitjà i dolent. No us escandalitzeu. Es així. Si ens entossudíssim a no donar carta de naturalesa més que a les obres que siguin o ens semblin perfectes, haurem de resignar-nos a viure, com avui, una elegant i intel·ligent clorosis. Una nació en peu de guerra, mobilitza «tots» els seus homes. Es la pràctica militar, allò que destria l'apte, que s'enfilen dels ineptes, que romanen al rengle. Si Clavé no hagués acceptat prop d'ell més que individus assabentats de la tècnica musical capaços d'interpretar la Novena Simfonia, no s'hauria incrementat la música popular i molts coristes s'haurien estat a la taverna.

I prou de reflexions d'aquestes. Qui ens vulgui entendre ja ens entendreà. I qui no ulguí, tant si ens entén com si no, haurà de criticar-nos. No ens fa res. El nostre bon propòsit és d'aquells que no voldriem que servis per empedrar l'infern.

La suma dels exemplars que editen entre tots els sis diaris catalans de Barcelona; els lectors dels infinits setmanaris que surten a ciutat, al camp i a muntanya; el contingent de votants de totes les candidatures de matís catalanesc en les eleccions del juny, etc., etc., ens inclina a creure que a Catalunya hi ha una enorme massa de lectors en potència, la qual, si no l'hem incorporat ja al nostre moviment literari, és perquè no n'hem sabut prou; per un excés de pedanteria i d'im-

pacència que fa que els homes qualificats mirin de reüll a tot el que no estigui en condicions d'assaborir les rimes de López Picó o l'enrevesada prosa pintoresca de Francesc Pujols.

Empetitir les coses pot ésser molt intel·ligent, però és suïcida. En acabar es toquen les conseqüències. Cal eixamplar-la a tots els camps, i vestir-la amb mil vestidures diferents la producció literària, per tal que pugui fer-se menjívola als paladars no preparats. Ens mirem aquests en prevenció, però les pessetes que despenen en níciases escrites en altres llengües, foren prou per a taponar el dèficit que dificulta i complica la nostra plèthora editorial.

Cal pensar amb el Poble. El Poble té la clau de la nostra salvació. Però al Poble, que té prou feina a guanyar-se la vida, no podem exigir-lo que sigui savi. I si no és savi, un setanta per cent del que avui s'edita en català no l'interessa i prefereix pagar a pes d'or els Luis de Val contemporanis.

Cal anar a cercar el poble. Saturar-lo de publicacions fàcils, amenes i barates que poc a poc se'l facin seu. Hem de crear una Bernat Metge a l'inrevés. La Bernat Metge és feta, per als doctes, honora la nostra bibliografia i és potser l'única cosa ben feta que hauria deixat quan es morí aquell gran menyspreuador del Poble, que és Cambó. Nosaltres, al manyà que plega i munta al tramvia de Sans, no podem pas oferir-li Càtul ni Letoni. Ni la portera de casa, noia llesta si n'hi han, s'emocionaria gaire amb una Sinopsis bíblica. Bé està que els privilegiats de la fortuna, que han pogut treballar-se l'intel·lecte, gaudeixin els efectes d'un mecenatge, que no voldriem creure interessat.

Les deficiències en la distribució del primer número i la manera ràpida com han estat exhaurides les dues edicions que se n'han fet, han motivat el que no hagi arribat a tots els indrets amb aquella profusió que calia.

Es el nostre propòsit, doncs, el remeiar aquestes deficiències i posar tota cura en què FORNAL arribi periòdicament i regular a totes les contrades de la nostra terra amb aquella oportunitat que l'interès del públic fa necessària.

Però el poble, humil, sofrent, desposseït, té dret també a assaborir una mica de nèctar de la taula dels déus i perdoneu-me que empri una expressió tan cursi.

El mecenatge que propugnem no ha d'obeir al caprici d'un senyoràs. Això sempre obliga i nosaltres, liberals fins a l'exageració, no volem que ens obligui ningú. Cal un Mecenes de molts caps, de molts braços, de moltes vísceres, a la manera dels déus grotescs de la Mitologia indiana...

Concretant. Perquè una editorial de les existents, o un consorci de varies d'elles, o una editorial nova creada a l'efecte, satori el país de lectura educativa, ben catalana i prou suggestiva per a atreure's l'atenció primer i la devoció més tard de les multituds que no han cursat ni cursaran mai batxillerat ni carreres; cal que l'esforç que això li representa li sigui subvencionat pels organismes superiors de la Cultura catalana (Ajuntaments, Generalitat), Centres de Cultura, Corporacions públiques i Gremials, Sindicats d'ofici, etc., etc. Sense això no hi ha res a fer. Precisa una propaganda tan intensa com la que Acció Catalana va fer quan les eleccions del 12 d'abril, però, no cal dir-ho, més eficaç i profitosa per al fi perseguit.

Es imprescindible fer grans tiratges que abarateixin el cost i permetin oferir a les mans volums i fascicles excellentment presentats, i impresos. I, encara més. Com que molta gent no sent l'apetència de llegir ni comprar llibres, s'ha d'anar a la creació d'unes recompenses, d'aquelles que impressionen la imaginació del poble, com són: sorteig d'una casa de camp, d'un auto, d'un mobiliari, etc., etc., al costat de viatges gratuïts a Rússia, a l'Orient, a Suïssa, i fins i tot, el costejament d'estudis a tal o qual minyó que en senti fretura. I mil coses més, que, ordenadament, exposaré algun dia.

En els premis a què podria aspirar tot comprador de llibres figurarien en lloc preferent, altres llibres (Història, Art, Ciència, Filosofia, etcètera), dels que avui romanen inactius als prestatges dels llibreters. Aleshores, en comptes de vendre'ls al públic els vendrien a l'editorial, la qual els repartiria com estrenes. Aquest és un aspecte molt interessant de la solució del problema.

Ara bé. Per anar a la conquesta

de les multituds que ens fan falta, cal puntualitzar dos aspectes: Primer: ¿Què és el que oferirem al tast de la multitud reàcia, per tal d'amorosir-la? Segon: ¿Quina fórmula d'enllaç adoptarem per a establir la relació constant entre el nou organisme de difusió i el poble? Cal aclarir que en dir nou organisme, tant ens referim a una editorial nova com a un consorci de les existents.

En el primer pla hi han les divulgacions científiques i històriques de la literatura de viatges, les biografies, etc., etc. En el segon tenim: a) El fascicle. b) L'entrega. c) El fullotó. d) El volum en rústega.

De tot això ens ocuparem el pròxim número i donarem per acabada aquesta exposició que potser es deixata una mica.

J. M. FRANCES

«Fornal» a les comarques

FORNAL és instrument de la unitat catalana. En el cos de la nostra nació totes les parts han d'ocupar el seu lloc. Funcionar segons la seva íntima constitució i contribuir a la salut de Catalunya.

Conseqüentment, totes les encontrades catalanes deuen ésser valorades amb tot amor. I cal respectar-ne la personalitat.

El primer de tot és conèixer-les, sentint-les cosa pròpia amb mística fruïció. Per això, FORNAL vol contribuir a fer conèixer totes les comarques a tots els catalans, en l'aspecte addient a la nostra missió de vida política.

Donar l'estat i situació de les forces d'opinió en cada una de les nostres encontrades ho considerem tasca precisa per a què la unitat de Catalunya esdevingui un concepte ple de sentit i eficàcia.

Cal que tots els catalans ens coneguem bé, que valorem els llocs i les persones, i així desenrotllarem una major estimació mútua i obtindrem moviments polítics de major intensitat. L'articulació de les ciutats i els camps serà més àmplia, més sòlida i més flexible.

En posar aquesta enclusa, FORNAL pretén servir els més enlairats fins. Els malls resten oferts a les nombroses valors que viuen com abscondides gemmes arreu de la terra catalana.

Pàgina femenina

Es pot dir...?

Fent un xic de comentari a l'entorn de l'Assemblea de la Generalitat de Catalunya, ens situarem en el nostre lloc de dones, i esmentarem un fet que ens interessa.

Va presentar-se un proposició en la qual es reclamava la necessitat d'apressar la revisió del cens electoral amb la inclusió del de les dones, perquè en les properes eleccions de diputats a les Corts Catalanes, aqueix ja fos nou i les dones tinguessin en les seves mans aqueixa arma tan cobejada per a poder traduir, mitjançant la mateixa, els seus ideals o els seus sentiments.

Diputats que en les Constituents no varen tenir un instant de dubte per a decidir el gest que fidelment responia al seu pensar i votaren en pro de la igualtat de drets, contestaren poc menys que amb desdeny a la proposició esmentada.

No tenen cap pressa que la dona pugui mostrar-se amb la seva voluntat, aqueixos mateixos homes que pròpugnen el liberalisme i la igualtat davant la llei.

I consti que no ho diem amb altra intenció que la de retreure les tares dels nostres representants, precisament perquè són els nostres; un altre sector públic no ens interessaria.

¿Es que avui temen quelcom que pugui venir de la banda de les dretes?

¿Es que quan es discutia l'oportunitat de la concessió dels drets polítics a la dona espanyola en general, els nostres diputats vivien al marge d'aquell moment i del moviment que es produiria necessàriament després d'aconseguits aquells, quan reaccionarien, i ara, vist el seu equivoc o la incomprensió d'aleshores, tenen por?

Por? De què?

Potser creuen que no és prudent exagerar la impaciència, i en aquesta discreta posició prescindeixen d'aquell afany que els movia i amb una prudència o amb un tacte polític simptomàtic, no procedeixen com deuriem, reduint l'afany i sistematitzant-se als procediments emprats ja i fracassats també d'una política que va anatematitzant-se i avui sembla volguer-se desenterrar novament amb procediments que no s'adiuen amb el to que precognitzaven.

El vot femení pot ésser una arma perillosa, si vosaltres, els homes, no reaccioneu també, i amb aqueixa mena de temor no us feu escut de si mateixos vers la confiança que us va donar el poble.

Les dones de Catalunya són conscients. Les dones que deuen elegir els representants seus en el Parlament català, no us poden merèixer desconfiança; diferents proves han donat de la seva ciutadania.

La nostra dona és emotiva i marcadament sensible, i sap que trenta anys de política dretista no ha fet altrament que cohibir la seva llibertat i defugir el moviment evolutiu que arreu del món s'iniciava. Que una política de les dretes ensagnava les terres del Marroc, terres tan lliure com la nostra Catalunya, i destruïa la vida de milers dels nostres germans.

Això ho saben les dones de Catalunya, i no cal témer, senyors del Govern de la nostra Generalitat.

¿Quina és la dona que pot oblidar que aqueixes dretes foren l'últim puntal de la Monarquia?

Cal tan sols organitzar una campanya, un sistema, trobar un mitjà tan eficaç com el que ells puguin

emprar, però donant la cara, no tement, no esbalaint-se, abans que l'enemic ataquí. Donar el pit, però no acovardint-se; això últim, seria tant com declarar-se vençut abans de començar la lluita.

Les dones saben prou bé llur obligació, i és deure dels homes, ara, mantenir-hi la confiança i prestar el seu ajut i la seva col·laboració.

Senyors Diputats, cal seguir en peu, que la lluita és començada. Regular ara seria contraproductiu.

M.ª TERESA GIBERT

Casa Bastida

Passeig de Gràcia, 18
Barcelona

Gran Basar
de Sastreria sistema
Nordamericà

BASTIDA s'engrandeix, i
el seu èxit obeeix a 3 raons:

- 1.ª La seva nova fórmula en l'art del vestir.
- 2.ª Tenir el vostre vestit sempre a punt.
- 3.ª La fabricació és venuda directament al comprador.

Actualment
Preus baratíssims
i liquidació de temporada

Elegiu els diaris d'Esquerra

Fornals

En les últimes eleccions senatorials de l'Estat lliure d'Irlanda, els republicans del senyor De Valera (Fianna Fail) han guanyat tres llocs sobre el partit governamental.

**

Hitler ha obtingut una nova victòria política a Suttgart, on ha lograt una votació superior, en doble número de sufragis, a la de les eleccions legislatives de 1930, representada per 23.000 vots de més.

**

Les eleccions municipals de Noruega han atorgat una neta superioritat als partits burgesos, doncs que, sobre el total de consellers, 1.282 són burgesos, 761 treballistes i 67 comunistes.

**

El Dr. Pfreiemer, heroi de la temptativa del cop d'Estat del 13 de setembre—ja és coincidència de data!—que va tenir lloc a Stíria, en l'Alta Austria, ha estat absolt.

**

Ningú no podrà dir que la Societat de les Nacions perdi el temps. En la seva última reunió va enviar dues missions especials a l'Àsia. Una el teatre de la Manxúria, sense dubte per a què hi fes d'espectador, i una altra a la Síria, per a delimitar la frontera de l'Irak.

**

El nou Govern del Japó té més d'un ministre amb el cap blanc. Així, per exemple, Inukai, el president del Consell, té 76 anys, i el ministre de Finances, Takhoshi, té 77 anys.

**

A Austràlia els treballistes han sofert, també, una derrota un xic forta a benefici de l'Unitet Party.

**

A Nova Zelanda, el Govern de coalició, presidit pel senyor Forbes, ha lograt 53 actes sobre 80 llocs de què consta el Parlament. Els treballistes han lograt, solament, 24 llocs.

El col·lapse econòmic del món

Arreu del món la crisi continua el seu progressiu desenvolupament. El número dels sense feina augmenta en progressió doblement alarmant, perquè, davant la seva fatal incrementació, ningú no sap quines mesures de govern oposar o, amb plenitud de certesa, quina mena d'evolució mundial estimar més oportuna.

El cert és, però, que els motius no manquen per a què una angoixa creixent ens vagi apretant, a tots, el cor, un xic més cada dia.

A Nord-Amèrica, sobre una població obrera de 40 milions d'homes, 10 milions, la quarta part, es troben sense feina, i no pas pel caprici d'una plutocràcia egoista, sinó perquè, realment, la xifra global del comerç en els U. S. A. ha davallat fabulosament. Les accions Atchinson Topeka han passat de 280 dòllars a 80; Southern Railway, de 150 a 7; Allied Chemical, de 310 a 65; Chemical Electric, de 350 a 22, i, simultàniament, la fallida accelerada de les banques privades agreuja majorment la situació.

L'any 1928, es varen tancar 428 bancs, representant, en conjunt, un total de 138 milions de dòllars; l'any 1929, 642, representant un total de 234 milions de dòllars; l'any 30, 1.365, amb 865 milions de dòllars de valors, i, en fi, pels deu primers mesos de 1931—què fins aquí arriba l'estadística de la Federal Reserve Board—són 1.753 bancs els que han plegat, representant un dipòsit de 1.462 milions de dòllars.

A Alemanya, la crisi amenaça prendre caràcters paorosos. La xifra dels obrers parats rebassa ja els cinc milions, i mentre que el seu augment no porta traces d'acabar-se, la disminució de la xifra global dels afers—ampliades, com ho són, en tots els Estats, les disposicions proteccionistes que limiten la importació—creix paral·lelament i amb velocitat idèntica a l'increment dels desvagats.

En el decurs de l'any 1930, es va-

ren negociar a Alemanya títols per valor de 50 mil milions de marcs, i per tot l'any passat, la xifra es va veure reduïda de 30 mil milions, mentre que, simultàniament, les accions de la G. Farben passaven de 125, durant l'any 1930, a 71 en les acaballes del 31; les Siemens anaven de 146 a 103; les A. E. G., de 92'50 a 25'75, i les de la Banca del Reich, de 228'25 a 75, o sia, que la davallada creixent dels afers explica, abastament i per si sola, l'augment inevitable, i creixent, dels sense feina.

Aquestes xifres tenen una eloqüència categòrica i irrefutable. Els Estats Units, també en plena crisi, necessiten cobrar els deutes de guerra pendents amb els seus antics aliats, els quals, com a creditors que són d'Alemanya, diuen que no poden satisfer-los si, prèviament, la República del Reich no els facilita, pagant el que els deu com a contribució de guerra, el numerari corresponent.

I heus ací el dolorós dilema. Perquè cal dir-ho clarament: Alemanya, no és que no vulgui pagar, és que no pot fer-ho, encara que ho desitgi amb tota sinceritat.

I tant és així que, en «La Dépêche de Toulouse», el seu editoria- lista i definidor polític, Mr. Huc, que signa sota el pseudònim de Pierre i Paul, va proposar, ja fa dies, la condonació, pura i simple, del deute alemany. No pas, tal volta, per excessiu esperit de generositat, sinó per una raó elemental de tàctica, en relació amb la creixent popularitat del «leader» Nazi.

Hitler, en efecte, és l'home del dia i serà, amb tota seguretat, com deiem ací mateix la passada setmana, l'home momentani de l'Alemanya de demà. Seria, evidentment, l'home adequat per a una revolta nacionalista—i a Alemanya podrà faltar-li pa, però no armes—si França, davant d'un refús de pagament categòric, tornés a ocupar el Rhin. Condonar el deute alemany

seria, evidentment, per a França, un gest de felicitat oportunitat, doncs que, amb tota certesa, tindria dos efectes igualment importants: Primer. Retardar l'adveniment d'Hitler al poder i privar-lo de la millor arma per a les seves propagandes nacionalistes, i segon: Servir de base o de punt de partença per a una anul·lació o reducció molt accentuada, dels deutes europeus amb Nord-Amèrica.

Sembla, però, que no són aquestes les intencions franceses, al menys les intencions oficials, i que la Conferència de les Reparacions acabarà, tot el més, amb una nova moratòria, ben llunyana i distant de les conveniències actuals del món. Per als crèdits privats, coneguts amb el qualificatiu de congelats, un any de pròrroga; per als deutes públics de guerra, dos anys més, afegint-se a la moratòria concedida pel president Hoover.

En fi, un parell de crosses—com diu «L'Europe Nouvelle—per tal de què l'Alemanya pugui anar tirant i el pla Tonny, fracassat per complet, quedi, teòricament, en vigència a fi d'evitar un nou fracàs als experts que, aquesta vegada, significaria quasi quasi, per l'extensió mateixa de la crisi, el fracàs del règim capitalista que ha comanat les finances de la guerra—amb gran profit dels plutòcrates que s'enriqueixen amb la sang del poble—i resta ara impotent per a salvar al món del desastre on l'ha conduït la seva cupiditat criminal.

No resten molts dies a esperar, doncs que ben prompte es reuniran les Conferències del Desarmament i les Reparacions, aquesta última per a estatuir definitivament sobre l'informe de Bale, i fixar la nova fórmula econòmica que deurà regular el pagament dels deutes interestatals.

La gran massa proletària, cada dia més intranquilla i amb menys confiança en els polítics, dona mostres creixents d'inquietud i de fam, circumstàncies, ambdues, sovintment aliades en l'inici de les grans transmutacions de l'ordre social.

Qui sap, però, si el senyor Ventosa i Calvell podria arranjar la situació, servint d'intermediari per a una nova compra de marcs, tan desafortunada com la famosa traducció literal, gairebé, d'aquell llibre alemany—posada de relleu pel senyor Gibert Miret a «Las Noticias»

—que va servir per a la confecció del llibre de l'ex-leader catalanista, senyor Cambó, sobre el valor de les divises.

Perquè, segons ells—i tothom es recorda a bastament l'èxit de les profecies que feren abans del 14 d'abril—l'hora de les dretes ha sonat en el món.

Tot és, però, qüestió d'interpretacions. Nosaltres, en això, coincidim amb ells, però interpretem el sentit de la cronologia històrica en un aspecte diametralment oposat.

JOSEP A. TRABAL

Unió sagrada

Quan aquest mot l'empren les dretes, vol dir sempre dues coses: la primera, que ells estan derrotats; la segona, que per a revenjar-se apellen a la traïció.

Per a poder traïr han de fingir amistat. Aleshores vénen i us parlen d'unió sagrada.

Les causes nacionalistes són molt avinents per a poguer cridar per la unió sagrada. Recordem, com més visible per nosaltres, el què va passar a França quan la darrera guerra.

Evidentment, era l'ocasió suprema de proclamar la unió, consagrada i tot, entre dretes i esquerres. Clericals i anti-clericals es bateren conjuntament, amb aquelles diferències que comporta que la gent catòlica sigui la de diners, en justa correspondència a què Déu sigui el fonament del capitalisme i dels privilegis de les jerarquies.

I mentre els peluts se les havien amb els boches i els polls, els congregacionistes de tota lliurea pullulaven darrera la línia de foc, en els serveis d'assistència, fets sempre com un mitjà de propaganda i pel prosselitisme.

Bons especuladors de les dolors humanes, els bevedors de llàgrimes tenien nit i dia obertes les esglésies.

Saben que no hi ha res que faci tan supersticiós a l'home com la por i l'angoixa. Res que emboiri tant la valor, com la dolor. I per això Notre-Dame estava dia i nit oberta, amb predicadors tan nacionalistes com reaccionaris, que empenyien cap al seu moli la ventada dels sospirs llençats per les angoixes paternes i la riuada de llàgrimes vessades per les mares endolades.

Els resultats d'aquesta tàctica, França els està pagant. La unió sagrada es fa sempre a costa de l'esquerra i la llibertat paga les moxaines del forçat concubinatge.

Bé ens plau a nosaltres, que tenim pendent el plet secular de la llibertat col·lectiva, una unitat de front que permeti adreçar tots els esforços contra el comú enemic. Però cal recordar que els adversaris d'ahir seran els de demà, molt més aferrissats. I vigilar que la treva sigui respectada i no aprofitada per preparar els paranys.

Tot el germans que es vulgui, però amb compte que no siguin els de la Pau i Caritat. Puix aquesta amable Congregació és dita de la Sang perquè són els que acompanyen els sentenciats per a fer més atraient la cerimònia de posar-los-hi el dogal al coll.

A nosaltres os-culs, no

Actualment

GRAN
REBAIXA
DE PREUS
MES DE
VENDA DE
RETALLS

PLAÇA DE L'ANGEL, N.º 1

Arts

Els films sonors a la U. R. S. S.

El cinema sonor soviètic, degut al bloqueig dels països capitalistes, ha hagut de marcar-se el seu propi camí dintre del domini de la tècnica com dintre de l'Art. Els treballs teòrics dels físics Romanov i Tchernichov, la construcció d'un aparell registrador emprant l'oscil·lógraf, la construcció d'aparells semblants per Tarquer i altres, amb enregistrament dit «intensiu», donaren al film sonor rus una ferma base tècnica i industrial. Els sistemes soviètics no tenen avui res a envejar en quant a precisió i puresa de la música i de la veu als sistemes americans.

En adquirir aquest nou i potent mitjà d'expressió—la paraula—el cinema rus no s'ha estancat i caigut, com el cinema americà, en el vell teatre; contràriament, el problema de la seva intel·ligent utilització fou objecte d'estudi tot seguit. El sò, no deu pas ésser solament el complement de l'espectacle, entenent-ho així, els cineastes soviètics estudiaren la seva utilització purament cinematogràfica.

«El Pla Quinquennal» de Room, fou el primer film sonor que produïren; es precisà fer notar el paper actiu del so en aquest film, i l'aplicació de nous procediments tècnics.

Dintre el domini dels films d'art, tenen treballs de gran valor; esmentem «La Terra té sed», «Sola», de Kasinsev i Trauberg, film acompanyat d'una música viva, fortament expressiva i autènticament cinematogràfica, del compositor Chestakovitch.

Hi ha també fetes, interessants experiències de sincronització de films de dibuixos: «El correu», «El Pacífic» (música de Honegger). La Rússia Blanca, ha produït també una infinitat de films documentals; «Incident a la frontera», «El procés del

Partit industrial» (filmat i sonoritzat tot sencer), «L'Olimpiada de Les Arts», «El Camp», un dels millors per la impecabilitat del muntatge i de l'enregistrament del sò (Kopalinne director; el film tracta de la vida i del treball d'una explotació agrícola soviètica). Citem encara «La Simfonia de Donietz», de Dziga Vertov; «Tres destacaments», de Idine; «Amb nosaltres», de Bravko, films documentals sobre l'Àsia Central, etc....

Mentrestant aquí «Cinaes», com si no estés enterada de l'existència dels films russos continua donant-nos amb l'excusa de documentals d'Àfrica, films abominables com «Trade Horn», col·lecció d'aquarel·les i animals dels parcs dels Estats Units, que reunides pels seus congèneres d'Hollywood, ens donen la més lamentable impressió de la capacitat americana per produir films d'aquesta mena.

Seria hora que les empreses es preocupessin més de llurs programes, doncs, de continuar pel camí iniciat per «Rango», seguit de «Trade Horn», «Ingagi», etc., el públic esclafarà les produccions d'aquesta mena, com s'esclafa, amb els peus, el putrefacte.

ECRAN

Corres- pondència

M. A. V. — No pot ésser. Amb aquest to no ens entendriem.

M. P. — Els versos únicament els consentim quan són blasmes. Poesia floralasca, lírica, no fa.

J. R. — Això està bé pel «Bè Negre». Joc brut, no. Si voleu, dieu-li a la cara, denuncieu-lo.

F. — Va. Ja ho podeu veure.

No tornem els originals, ni creuem correspondència amb col·laboradors espontanis.

La crisi del Teatre Català

La guixeta i l'escenari

Quan es parla de la crisi del Teatre Català, es passen per alt molts factors que, al nostre entendre, hi influeixen, accentuant-la intensament. Hom parla sempre del públic i dels autors i rars vegades hom pensa en els empresaris, i els crítics. Creiem que la major responsabilitat de la crisi actual del nostre teatre, hom deuria aplicar-la als empresaris, la majoria dels quals, per no dir tots, desconeixen la qualitat de la professió, podriem dir-ne, amb la qual alguns espontàniament s'investiren, i creuen que en l'explotació d'un teatre han d'emprar-se els mateixos mitjans que en qualsevulla altra mena de negoci.

N'hi ha molts que més els escauria fer de confiters, doncs actuen pensant que una obra teatral és un bombó embolicat amb el paper fi dels platarets de la propaganda, el qual el públic remena amb gaudi pel paladar tot el temps que dura la representació. Gaudi físic que rovella l'agulla que punxaria, despertant la sensibilitat estètica ensopeïda. Visió clara del marbre de la guixeta que tan sols espera que el colpegi el duro que, en provar-lo, hi bat dringant.

El mal gust de les obres estrenades darrerament—deixant de banda uns encerts definitius de Josep M. de Segarra o de Carles Soldevilla—ens han esvaït el desig d'anar a veure teatre català. I com nosaltres, a molts els ha passat el mateix. Perquè l'empresari, l'or de llei, no l'exigeix a l'escena, sinó que tan sols a la guixeta. Màntua, Folch i Torres, Artís... Or de llei a la guixeta. Puig i Ferrer, Bertrana, Gasol... Or de llei a l'escenari. Si el que paga manés, exigiria l'or de llei a l'escenari. Però, com que ara mana el que cobra, tan sols li interessa que dringui a la guixeta. I ací tens, llegidor amic, com els empresaris—amb la col·laboració d'altres factors, alguns esmentats i d'altres que una altra vegada assenyalarem—han fet un públic de pastorets i martingala.

A. FUSTER VALLDEPERAS

Reformes en matèria penal

Si hi ha al nostre país i a gairebé tot el món, alguna cosa que cal no reformar, sinó traspasar de cap a peus, enderrocar i crear de nou, aquesta cosa és la justícia en matèria penal.

Tota la penologia moderna està infectada per la filosofia romàntica i individualista dels penalistes italians com Beccaria, Ferri, que no van arribar al moll de l'os de la qüestió.

Ha estat repetit com un axioma jurídic, «Odia el delictes i compadeix el delinqüent», però el cert és que els Codis, en la seva majoria, estan impregnats del sentit contrari. Sembla que diguin:

«Mira qui pot fer cada delictes i aplica la pena segons la seva situació.»

Així veiem que, segons el Codi de 1870, una minyona que prengui unes arracades, posem per exemple, de la senyora que serveix, se la carrega fàcilment amb tres anys de presó. Hi ha abús de confiança, encara que les arracades siguin falses i l'abús i l'engany l'hagi fet la senyora.

Si el noi de la casa, enlluerna la noieta del poble ingènua i jovenívola, no passa res pràcticament.

Si un pobre diable cau en mans d'un usurer, és molt fàcil que en no poder pagar es vegi enredat en una causa criminal. N'hi haurà prou amb un document on es parli de dipòsit en comptes de préstec. Si un banquer es queda o malgasta els diners de mig Catalunya, llavors es tracta d'una fallida.

Es poden matar cavalls i mules cansades de treballar, i vendre-les per vedella, amb una multa insignificant.

Es poden tancar fàbriques, per a boicotejar la República i la Llei especial de Defensa, serà l'única, i per ara ineficaç, garantia de sanció.

Es pot especular amb la misèria del poble, es poden conculcar lleis,

abusar del Poder. No passa res. Són afers civils, o administratius, que es curen amb una simple prometença d'exigir responsabilitats.

I per això va venir la República. Aquesta no és la nostra justícia. Aquesta no és la nostra República, aquest no és el nostre dret i la llibertat, per la qual hem lluitat, hem treballat.

Cal saber reaccionar a temps i no deixar-nos aplanar per aquestes moles de cotó fluix, per aquest aire mefític que corromp l'atmosfera.

Cal anar ràpidament, a una organització popular de la justícia i a la regulació nova de les sancions penals.

Tenim a més un exemple a seguir, corregint la distància, el clima i el temperament que ens separa de la integritat de l'exemple.

A la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, estan instaurats Tribunals populars. Després del primer decret del 24 de novembre de 1917, el resultat d'aquests Tribunals, creats de bell principi amb una esfera d'acció limitada, va ésser argumentada la seva competència. Jutgen no segons la llei freda, escrita, inflexible, sinó segons els principis de dret natural, arrelats a la consciència de tot home honrat. Això no vol dir pas que en l'aplicació de la pena al delictes no existeixi llei.

Però aquesta és, generalment, lògica, raonable, i apart la condemna de mort (que no poden compartir, però que és comprensible en un país que fa la revolució) humana. Les presons son, generalment, tallers i escoles. S'arriba al punt de concedir vacances als presos. Les relacions sexuals són facilitades.

Les penes aplicades són pena de mort, la reclosió a la presó (gairebé únicament en els delictes contra la seguretat de l'Estat) i per poc temps, els treballs als camps de concentració, amb o sense privació de llibertat, la deportació, l'expulsió, el blas-

me, la desaprovació pública, la declaració d'enemic de la revolució o del poble, l'obligació d'ornar de flors una tomba, la privació dels drets polítics, les penyores a favor de les regions pobres.

Els delictes més perseguits i els que també perseguiríem nosaltres més fortament són: el sabotatge o espionatge contra les fàbriques i obres del poble, la malversació de cabals, la calúnnia o denúncia falsa, el suborn... En fi, tots els delictes que van contra el poble, que perjudiquen directament la humanitat.

Nosaltres, que encara guardem un romàntic sentiment liberal i demòcrata, que creiem que ningú no és posseïdor de la veritat absoluta i que, per tant, no es pot imposar per la força cap de les veritats que corren pel món i que el temps o l'espai, desfà molt sovint, nosaltres que creiem que encara que existís una veritat absoluta no es podria imposar violentament, no podem acceptar la totalitat del règim soviètic, perquè desfà aquestes creences nostres. Però, per aquest mateix motiu, perquè ningú no ens podrà titllar de parcials, assegurem avui, que en aquesta com en moltes altres matèries, cal aprendre dels russos. Tots els defectes, tots els danys, totes les peripècies que passen al nostre país, són degudes, en bona part, a no haver aplicat els principis penals revolucionaris.

L'engallament dels reaccionaris no hauria esdevingut. Els buròcrates haurien fet la farina blana per comptes de boicotejar la República i calumniar els homes nous. La crisi econòmica, tampoc s'hauria sentit tant.

Aquestes afirmacions són tan evidents, que només cal reflexionar un moment per acceptar-les. Ara cal, únicament, rectificar i fer el que calia.

JOAN LLUÍS PUJOL I FONT

A Bilbao ha estat metrallat el poble des dels convents, cal recordar-ho!